

LIGA ROMÂNĂ

REVISTĂ SĂPTĂMÎNALĂ

PENTRU

INTERESELE UNITĂȚII CULTURALE A TUTUROR ROMÂNILOR

APARE ÎN FIE-CARE DUMINECĂ

Anul II. — No. 47.

30. Noembre, 1897.

MIȘCAREA NAȚIONALĂ PESTE MUNȚI

In sfârșit conducătorii români de peste munți au căzut de acord asupra trebuinței de a respinge în deplină înțelegere atacurile politice de maghiarizare.

În curînd vom vedea desfășurîndu-se din nou energia comună a poporului român în pînă loviturilor fără regază ale celor ce dețin puterea de Stat a Ungariei.

Într'o serie de întruniri publice, convocate în toate punctele românești, Români vor avea astfel prilejul de a se pronunța de astădată solidari asupra chestiunilor actualmente la ordinea zilei în viața publică a patriei lor.

Nu ne îndoim, că vocea lor are să fie puternică și înfierătoare la adresa asupritorilor lor.

Negreșit, rezultat *direct* ei nu așteaptă dela această acțiune a lor. Ei știu bine, că guvernele absolutiste din Ungaria n'au obiceiul de a ceda în fața manifestațiunii voinții poporului român. Ei știu, că aproape toate măsurile pe cari le-au luat și continuă a le lua guvernele și legislațiunile maghiare au fost și sunt îndreptate în *contra voinții* poporului român *de a fi și de a se desvolta* ca popor liber în țară liberă. Prin urmare, frații noștri nu-și fac iluziuni din acest punct de vedere, și nu ne facem nici noi.

Dar aceste ale lor manifestări politice au o altă însemnătate.

Intrunindu-se în adunări publice și discutînd chestiunile ce se tratează în așa numita Cameră dela Budapesta *pe seama lor fără votul lor*, Români dovedesc că există ca *partid politic*, există ca un *popor cu conștiință politică luminată*, care nu înțelege să tacă și să rabde la cer strigătoare nedreptate ce zilnic îi se face ori de cîte ori se iau de către Unguri măsuri despre el și mai ales în contra lui.

Dacă această afirmațiune energică de existență și voință a poporului român n'a făcut și nu face impresie nici asupra nervilor, nici asupra judecării politice a guvernanților maghiari, ea *trebuie*, în cele din urmă, să impună o reflecțiune din ce în ce mai serioasă și mai obiectivă *acelor cercuri hotărîtoare din Austro-Ungaria și din afară*, cari pun existența și forța de rezistență a monarhiei habsburgice mai presus de veleitățile șovinismului unguresc.

Și, cred, că nu mă înșel dacă judec că conducătorii Românilor de peste munți *la aceste cercuri politice* vizează prin manifestațiunile lor.

Și punctul acesta de vedere al fraților noștri este întemeiat în chiar natura situațiunii lor politice.

Pentru orice om cunoscător al raporturilor interne și externe ale Austro-

Ungariei, este evident, că ei numai căutînd a se impune atenţiunii acestor cercuri, speră a eşi odată de sub jugul ce apasă asupra lor.

Dar nu mai puţin importantă este aceasta continuă manifestare a voinţei energiei lor din punctul de vedere al educaţiunii lor politice.

Un popor, în situaţia fraţilor noştri, nu poate să se mulţumească cu o politică de cabinet, pe care ar face-o doi-trei oameni. Nimeni nu-i poate cere a se lua după nu mai ştiu ce fel de semne şi presemne, de simptoame şi prodromă politice. *Rutenii* din Galiţia, *Slovenii* din părţile meridionale ale Austriei, *Saşii* din Transilvania ş. a. au făcut ani de-a rândul «*politică diplomatică*» — punîndu-şi toate speranţele lor în doi-trei oameni, în cite un prelat, în cite unul sau mai mulţi deputaţi, sau în cite un consilier de ai lor, despre care se şoptea, că ar fi în poziţiune de a cam trage cu urechia şi de a ticlui «semne» şi vorbe.

Cu astrologia asta politică *Rutenii*, *Slovenii* şi *Saşii* au rămas în situaţia de inferioritate politică în care se găsesc.

Cehii, cari deşi au o puternică aristocraţie în măsură de a afla şi de a tilcui mai bine veştile şi preveştile de prin anu-

mitc coridoare, — n'au reuşit a se impune în viaţa publică a Austriei decît din momentul ce au început a trece la ordinea zilei peste toţi astrologii lor politici şi a pune *massele poporului lor* în mişcare.

Astăzi poporul ceh ne dă pe fiecare zi, nouă şi lumii întregi, probe că *este un factor politic*. Iată ce va să zică pentru educaţia politică a unui popor şi pentru înaintarea sa, mănifestarea organizată a voinţii sale în contra unui regim insuportabil.

Intrunirile ce ni se semnaleză din Transilvania trebuie să ne bucure, pentru că ele din aceste două puncte de vedere sunt de o importanţă incontestabilă.

Ele însă ne înveselesc şi pentru un alt cuvînt.

Stringerea rîndurilor româneşti spre a fi mobilizate în potruva loviturilor duşmane va trebui să producă în toţi *Românii* un nobil entusiasm de luptă, şi va trezi în ei din nou spiritul de abnegare pentru cauza comună şi sentimente de dragoste reciprocă între ei, dragoste şi entusiasm ce vor potoli pasiunile, vor lumina minţile şi vor cimentă astfel puternic legăturile între conducători.

Dante.

ATITUDINEA KOSSUTHIŞTILOR

Artizanii ideilor marelui revoluţionar unguresc *Kossuth* s'au pus pe lucru. Ei cred momentul bine-venit spre a proclama independenţa Ungariei, sau mai bine zis desfacerea ei de orice comunitate politică cu Austria.

Ludovic Kossuth, dictatorul de odinioară al Ungariei, era în viaţa lui incarnaţiunea separării desăvîrşite a Ţării Ungureşti

de către Austria şi de către Dinastia de Habsburg, pentru că după ideia lui, Dinastia ar fi fost cea mai crîncenă inamică a neamului maghiar.

Cunoaştem cu toţii revoluţiunea dela 1848—49 a Maghiarilor în contra Dinastiei; ştim, că ei; la sfatul lui *Kossuth*, detronaseră la Debreţin Dinastia de Habsburg şi proclamară independenţa Ungariei.

În cursul revoluţiunii, *Kossuth* cu un

număr mare de amici, a fugit din Ungaria, după ce aceasta fu îngenunchiată de Ruși la Siria.

Dar în tot timpul exilului său și pînă la moartea sa, Kossuth n'a încetat de a lupta pe toate căile posibile în contra Austriei și în contra Dinastiei de Habsburg.

Partidul kossuthist de astăzi din Ungaria s'a format pe baza ideilor sale, dar și-a modificat programul revendicărilor sale.

În 1867 Împăratul Francisc Iosif I dîndu-și consentimentul ca constituția maghiară să fie restabilită, Maghiarii «s'au împăcat» cu Dinastia, și nici partidul kossuthist nu mai avea vre-un motiv de a se arăta ostil Casei Domnitoare. Din contra. Kossuthiștii, mai ales dela moartea lui Kossuth, țineau, ca la toate ocaziile să-și afirme loialitatea și devotamentul lor pentru persoana Împăratului-Rege.

Dar aceste protestațiuni de devotament și loialitate erau primite la Viena cu multă neîncredere. Dinastia știa și știe, că dintre toate partidele ungurești, cel kossuthist este adevăratul partid maghiar, el a intru-pat și intrupează aspirațiunile nefalsificate ale poporului maghiar.

Programul acestui partid revendică pentru Ungaria o simplă *uniune personală*, cu alte cuvinte, el nu admite alte afaceri comune între Ungaria și Austria decît Dinastia.

Dela moartea lui Kossuth, întimplată, precum se știe, la *Turin*, fiul său *Kossuth Ferencz*, a venit în Ungaria și a fost pus în fruntea partidului kossuthist.

Rolul acestui partid în ultimii ani era mai ales negativ. Ori de cîte ori se ivea cite o chestie în care era vorba de vr'un atribut al suveranității Ungariei, Kossuthiștii începeau o luptă de răsturnare a guvernului.

Prilej pentru o luptă directă în vederea realizării independenței desăvîrșite a Ungariei, Kossuthiștii n'au avut încă dela 1867 încoaci.

Acum acest prilej ei cred a-l avea în criza prin care trece reînoirea compromisului austro-ungar, criză provocată — de luptele naționale din Austria și de opoziția anti-maghiară a marelui partid anti-semit de acolo. *Ei încep acum o luptă pozitivă pentru desfacerea Ungariei de către Austria și pentru restrîngerea Dualismului la uniunea personală.*

Pentru orice cunoscător al raporturilor politice mai vechi și mai recente din Austro-Ungaria, această campanie a Kossuthistilor, mai virtos în actualele împrejurări, presintă cea mai mare importanță, pentru că le poate însemna, în rezultatele ei finale, o nouă îndrumare a politicii naționale a popoarelor din Austro-Ungaria.

Din acest punct de vedere, e foarte important ca Românilor, atît cei de peste munți cît și noi, să ne orientăm din vreme, pentru ca evenimentele în precipitarea lor să nu ne surprinză *divizați* și tinzînd astfel în direcții divergente. Un principiu general trebuie să fie azi hotărîtor pentru toți Românilor: *oricît de deosebite ar fi fost căile partidelor și grupărilor românești pînă astăzi: ele trebuiau și trebuie mai ales astăzi să devină convergente.*

În această privință e indispensabil să ne dăm seamă de sentimentul adevărat al fraților noștri de peste munți, pentru că de cauza lor e vorba azi.

Românilor au fost și sunt supuși proverbial de loiali ai Împăratului lor, pe care l'au considerat și îl consideră drept unicul punct fix al imperiului în care ei trăesc.

Pe de altă parte, ei au fost în toate vremurile adversari implacabili ai partidelor maghiare, dar în special ai Kossuthiștilor.

Toate tentativele pleiadei noastre naționale dela 1848, ale Bălceștilor, Rossettilor ș. a. de a îndupleca pe Românilor din Transilvania de a face cauza comună cu Maghiarii în contra absolutismului austriac au rămas zadarnice și au dovedit, că oamenii

noștri nu aveau o idee lămurită despre raporturile din Austro-Ungaria.

Să învățăm din experiențele de atunci!...

Românii din Transilvania au accentuat în toate ocaziunile două principii mari, în al căror cadru ei au înțeles și înțeleg să și dobândească drepturile lor naționale: loialitatea și devotamentul față de Împăratul lor, și un grad de unitate a imperiului habsburgic.

Nimeni să nu creadă că ar putea să-i

deturneze pe Români de peste munți de la aceste două mari principii. Mai ales astăzi nu, când Kossuthiștii tind a surpa temelilele monarhiei habsburgice.

Iar pentru noi, cei de aici, un singur punct de orientare poate exista: sentimentul, nu al vr'unui partid, ci al întregii țări, personificat în înțelepciunea marelui nostru Rege, amicul și aliatul Împăratului Francisc Iosif I.

LUPTELE CEHILOR

Cehii legaseră mari speranțe de cabinetul Badeni. Li s-au făcut sau nu sangvine făgădueli, aceasta nu se știe. Cert este însă, că ei aveau cuvinte de a considera pe contele Badeni ca pe omul menit a restabili Regatul istoric al Boemiei. *Badeni* li se părea Cehilor cam ceea ce *Béust* era pentru Unguri. E explicabil deci, că retragerea contelui *Badeni* trebuia să producă o profundă nemulțumire în rindurile națiunii lui *Podiebrád*. Visurile lor au fost distruse, cel puțin pentru un moment, și necazul și minia lor au izbucnit cu o forță extra-ordinară; Praga și alte orașe ale Boemiei au devenit deodată focare de revoluțiune.

Mii și zeci de mii de oameni s'au întrunit pe stradele și piețele din Praga, dînd năvală asupra Germanilor, asupra instituțiilor culturale și chiar a caselor particulare germane.

Cetînd rapoartele ziarelor străine despre faptele săvîrșite de Cehi cu această ocazie par-că citești scene din revoluția franceză, sau din luptele *Husișilor*...

E incontestabil, că ceea ce s'a petrecut

la Praga seamănă a vandalizm și nici un om civilizat nu poate aproba asemenea mijloace de luptă. Dar ele își au explicarea lor.

Cehii sunt un popor de vr'o cinci milioane de suflete. Ei sunt Slavi, dar catolici. Țările în cari ei locuiesc Boemia, Moravia și Silezia, au format odată un Regat feudal, dar ceh. Dela 1526 acest Regat a fost atașat la Coroana de Habsburg și a trecut și el, ca toate celelalte «Regata și Țări» de sub sceptrul Habsburgilor prin toate fazele de asuprire la cari au fost supuse toate națiunile din imperiul vecin.

Dar mai mult aveau să sufere Cehii de pe urma experimentelor de germanizare. Politica aceasta de germanizare trebuia, în mod logic dar nefiresc, să caute a înainta și consolida elementul *german* din țările boeme. Aceasta iarăș nu se putea decît în detrimentul Cehilor. Așa se face, că abia pe la 1848 Cehii se deșteptară la conștiința naționalității lor și începură a reclama drepturi *naționale*. În programele lor din acele vremuri, ei insistau ca teritoriul locuit de ei să fie delimitat de

către teritoriul ocupat de Germanii din țările boeme. Dar Germanii erau puternici pe acele vremuri. Curtea îi purta pe brațe și îi considera drept fii ei cei mai iubiți. Astfel nici Germanii nici Curtea nu voiau să auză de delimitarea naționalităților, pentru că această măsură ar fi frânt, nu puterea Curții, ci a Germanismului care ținea, că Austria trebuie să aibă un singur caracter politic: cel german.

În lipsa lor de prevedere politică, Germanii proclamau revendicările Cehilor de delimitare națională și de autonomie drept o politică de înaltă trădare, neîntemeiată pe nici un drept. Luptele continuau. Polonii și Ungurii, cari înțeleseseră din timp situația, cereau drepturi naționale în virtutea pergamentelor lor *istorice*. Invocarea acestor titluri *istorice* părea a conveni Curții mai mult, decât principiul de naționalitate în puterea căruia unele popoare reclamau delimitarea lor etnică-geografică și autonomie politică pe teritoriile lor, teritorii ce aveau să devină tot atâtea *State naționale*.

După ce Ungurii au reușit să restabilească «*dreptul istoric*» al Ungariei, era firesc, ca și Cehii să accentueze valoarea *dreptului istoric* al țărilor boeme, cerind acum, nu delimitare națională și astfel împărțirea țărilor boeme între ei și între po-

pulațiunea germană de acolo (de vr'o 3 1/2 milioane), ci recunoașterea acestui drept istoric și astfel reînființarea Regatului medieval boem.

Dacă înțelepciunea germană a admis o dată ca Ungurii, pe baza dreptului istoric, să devină în veacul principiului de naționalitate, asupritorii Germanilor și a celorlalte națiuni din Ungaria și Transilvania, — de ce nu ar admite ea supunerea Germanilor din țările boeme sub hegemonia Cehilor? . . . Așa se vor fi întrebat Cehii, și, după precedentele odată create, ei nu se mai mulțumesc astăzi cu drepturi ce pot fi derivate din principiul național, ci reclamă drepturi «istorice» de a stăpini și de a cehiza la rândul lor pe Germanii din țările coroanei lui Wenceslas.

Agitațiunea lor în această privință dăinuește de ani de zile. Germanii, din parte-le, se provoacă mereu la drepturile fictive ale superiorității lor culturale, și, în loc de a proclama ei generalizarea delimitării naționale și introducerea principiului federativ, ei se mulțumesc a protesta împotriva revendicărilor Cehilor *fără ca să aibă ei însuși un nou program de constituție pentru imperiu*.

Îl va fi avînd Curtea?

Vom vedea în curînd.

CAOSUL DIN AUSTRO-UNGARIA

Momentul cel mai interesant în discuțiunile de ast an în Delegațiunile austro-ungare a fost fără îndoială asigurarea pe care a dat-o contele *Goluchowsky* despre înțelegerea desăvîrșită ce a intervenit între Austro-Ungaria și Rusia, înțelegere ce s'a manifestat

la timpul său prin cunoscuta notă comună *Goluchowsky-Muraviev*.

În timpul vizitei Impăratului Francisc Iosif I la Petersburg, noi am publicat sub titlul: «*Noua orientare politică*» o serie de trei articole, în care ne exprimam opiniunea, că înlăturarea vechiului și profundului conflict dintre cele două mari

imperii din Sud-Est dă Austro-Ungariei posibilitatea de a se ocupa mai sistematic și mai radical de aplanarea luptelor naționale din sînul ei.

Dacă vrem să ne orientăm acum în caosul actual din Austro-Ungaria, trebuie neapărat să ținem seamă de această armonie ce există astăzi între cele două împărății.

E incontestabil, că politica vieneză tindea în timpul din urmă a rezolvi mai serios chestiunea naționalităților *din Austria*.

Începutul acestei noi politici de împăcaciune au fost ordonanțele contelui Badeni în privința usului celor două limbi din Boemia.

Acordul ce domnea între Badeni și între majoritatea Camerei austriace părea a indica un program mai larg pentru opera de reconciliațiune națională, program în fața căruia contele Badeni părea hotărît a ridica, într'un moment dat, actuala constituție a Austriei spre a o înlocui cu un sistem federalist.

Dar contele Badeni fu nevoit a se retrage. —

Cauza acestei retrageri nu pare a fi fost numai obstrucționismul Germanilor din Cameră. Tot mai mult se accentuează acum, că adevărata cauză a căderii lui trebuie căutată *în politica maghiară*.

Și adevărul e, că Împăratul Francisc Iosif care ținea și ține foarte mult ca compromisul austro-ungar să fie reînnoit pe o cale care să nu nemulțumească spiritul constituțional al Maghiarilor, — a trebuit

să cedeze în fața insistențelor maghiare. Maghiarii susțineau că compromisul trebuie să fie votat de Camera austriacă pînă la 6 Decembre n. și considerau pe Badeni drept cauza care ar fi provocînd paralizia Camerei și ar fi împiedicînd astfel — în mod indirect — tranșarea chestiunii.

De fapt însă, nu de compromis îl durea capul pe guvernul maghiar.

Toată politica sa din timpul din urmă era îndreptată *în contra curentului federalist din guvernul și Camera Austriei*, iar chestia compromisului i-a servit drept un admirabil pretext spre a opri acest curent răsturnînd deocamdată pe Badeni.

Cu alte cuvinte, Maghiarii fac și de astă dată în gerințe în politica internă a Austriei, precum au făcut pe vremea ministerului *Hohenwart* pe care tot influențele lor l'au nevoit a se retrage.

Badeni a căzut. Guvernul maghiar înregistrează un netăgăduit succes *deocamdată*.

Chestiunea este însă, e cu putință ca politica federalistă din Austria să fie oprită *definitiv* în loc?

Aceasta e imposibil, oricît de subțiri s'ar părea firele clicei *Tisza-Bánffy!*

Mai mult. Tendințele Maghiarilor de a teroriza pe Austriaci cu proclamarea unei personale au să producă, dacă nu acum, de sigur mai tîrziu, efecte ce n'au să fie tocmai după gustul șovinismului și a grandomaniei maghiare.

Să sperăm, dar să lucrăm!

MONARHIA AUSTRO-UNGARĂ ȘI ECHILIBRUL EUROPEAN

I

NAȚIONALITĂȚILE ȘI ÎMPARATUL

Sub acest titlu, «*Revue des deux Mondes*», celebra revistă franceză din Paris, publică un studiu al d-lui *Charles Benoist*.

Il reproducem în cele următoare:

Chiar în acest moment, — cine nu știe din ziare? — miniștrii și diplomații își dau multă silință și se folosesc de multe mijloace artificiale spre a pune la cale ceva ce ar avea înfățișarea unei Europe aproape de echilibru. La această oră, — cine nu va fi știind? — Europa, cu chiu cu vai în echilibru, se divide sau, după punctul special de vedere, se grupează aproape întreagă în două sisteme de alianțe, dintre care cel puțin unul nu pierde o singură ocaziune spre a-și proclama eternitatea. Dar cine nu vede oare tot deodată că tocmai în acest moment, în unul din Statele pe care se razimă una dintre aceste alianțe, și prin urmare echilibrul actual al Europei, începe a se face o transformățiune care, din consecință în consecință, ar putea pricinui căderea întregii schele și cu ea a clădirii întregi, — pentrucă această clădire nu se ține decît pe schele?

Intre marile puteri există într'adevăr un Stat pe care nu-l prea cunoaștem și care nici el însuș nu se prea cunoaște; care se face și se reface, care se caută mereu fără a se fi găsit pînă acum. Intre Statele fixate și consolidate cari *sunt*, este unul care *devine*; și aceasta poate ajunge spre a ruina cele mai ingenioase combinațiuni. Cu atît mai virtos că acest Stat în năs-

care, sau mai bine zis această mobilă adunătură de Regate și Țări, prin condițiunile sale etnografice nu mai puțin decît prin situațiunea sa geografică, este, în centrul Europei, într'o astfel de pozițiune, că deplasîndu-se osia sa politică, nu ar fi imposibil ca osia politică a Europei să fie și ea deplasată.

Vorbim de Austria; de ceea-ce se numește în limba comună Austria și în limba oficială Austro-Ungaria; de ceea-ce este în realitate Austro-Ungaria și mai precis de ceea-ce sunt, cufundate în potriva lor, sub numele de imperiul Austriei și regatul Ungariei deosebite provincii dintre cari unele își aduc aminte a fi fost, altele vor să devină State ne-austriace, ne-ungurești și dintre cari puține se resemnează la rolul subordonat de provincii austriace sau un-gurești. Cum să nu admîți că o astfel de adunătură de State, muncită și tras-împinsă în sensuri diverse; este o nesigurantă și nestabilitate?

Cum să pretinzi, că monarhia austro-ungară, care eri nu era decît austriacă, astăzi e austriacă și un-gurească, iar mîine va fi austriacă, un-gurească și fără îndoială încă altceva, ar putea însemna de pe acum ceva definitiv?

Să nu considerăm deocamdată decît trecutul. Austria dela 1848 este ea aceiaș cu Austria dela 1860; și aceasta este ea aceiaș cu Austro-Ungaria dela 1867? Nu zic aceasta despre forma ei exterioară: alte State, în urma războaelor norocoase sau nenorocoase, au suferit augmentațiuni sau micșorări de teritorii prin cari au fost modificate mai mult sau mai puțin în forma lor exterioară, dar au rămas *specificamente*

aceleași. Austria, nu: ea nu s'a schimbat în forma ei exterioară sub acțiunea unor cauze externe, ea s'a schimbat însă înăuntrul ei, sub presiunea unor forțe interioare ce nu stau nici odată pe loc.

În timpul celor treizeci de ani de pace în cari s'a cicatrizat rana ei dela Sadowa, ea a fost într'o continuă și necurmată evoluțiune, astfel că Austro-Ungaria dela 1897 nu mai este *specificamente* aceeaș ca Austro-Ungaria dela 1867.

Chestiunea care a turburat în cursul acestor treizeci de ani din urmă mai mult monarhia este chestiunea cehă. Aceasta constituie revendicările, de către Cehi, a unor «drepturi istorice» ale coroanei Boemiei; a unor «drepturi» cari, în suprema lor expresiune, ar însemna autonomia deplină, independența acestei coroane, pe baza aceluiaș titlu de drept pe care este susținută coroana Ungariei, față cu coroana imperială a Austriei. Dacă aceste revendicațiuni vor fi admise sau se vor impune, și pînă unde, nimeni nu poate s'o spună; însă, în orice cas, ipoteza că vor fi realizate nu trebuie înlăturată ca neprobabilă. Să presupunem deci, că Cehii triumfă, că Boemia, recunoscută autonomă și independentă, negociază cu Austria redusă aproape la părțile ei germane, ceea ce ar însemna un compromis după chipul și asemănarea compromisului austro-ungar, și că un regim de trei State s'ar substitui regimului celor două; Austro-Ungaria-Boemia va mai fi ceea ce era Austro-Ungaria? Cu alte cuvinte și din punctul nostru de vedere: mai fi-va ea aceeaș ca element al echilibrului european și ca factor al politicii generale a Europei?

Să presupunem că această transformățiune s'ar produce. Aceasta nu s'ar putea întâmpla fără ca puterile vecine, Germania de pildă, să nu fie de aproape atinse. Zădarnic a scos Prusia pe Austria din Germania; în toate timpurile, în ochii lumii

întregi, și mai ales ai Germaniei, Austria trecea drept un Stat german. Se poate că ea se înfățișa astfel numai din afară și de departe; credința era cam sumară, dar nu era lipsită de orice motiv; există un motiv, specios și chiar serios, în faptul că rassa germană, limba germană, cultura germană, politica germană predominaseră pînă atunci în Austria, dacă nu fără protestațiuni, fără împărțeală așa zicînd. Alungată din Germania, Austria rămase un Stat sub influența germană și, dacă lipsim cuvîntul de ceea ce ar putea fi vătămător prin ideea de inferioritate ce-i legată de el, ca un fel de *Hinterland* sau un fel de Germanie *extra muros*.

Ei bine, crede cineva, că acești Germani din Austria, cari ei singuri dețineau puterea, cari ei singuri dădeau Austriei personalul ei de guvernămînt, a căror limbă era singura ei limbă oficială, a căror cultură era cultura ei privilegiată, a căror politică era politica ei dirigență, crede cineva că prin Cehi sau prin orice altă naționalitate din Austria negermană, ei, acești Germani, se vor lăsa a fi despuiți de această preponderanță fără a invoca ajutorul «marei», ajutorul «mai mării Germanii»? Dar Germanii din Boemia, ei care sunt în apropiere de Bavaria și Saxonia, ei cei întîiu loviți sau amenințați în posesia monopolului lor, nu strigă ei deja peste *Erzgebirge* după ajutor? N'a resunat deja strigătul inimos: «Mai întîiu Germani și numai după aceia Austriaci?» Și dacă toți acești Germani din Boemia, toți acești Germani din Austria se pun să strige în «Germania mai mare», ar putea cineva să jure că ea nu își va apleca urechia și nu va da ascultare cel puțin celor mai apropiați de ea? Iar dacă ea îi ascultă, dacă Germania resimte contra-lovitura crizei austriace, această contra-lovitură opri-se-va la ea? Nu se va repercuta ea? și la rîndul ei, Europa nu se va resimți de nimic?

Amatorii de soluțiuni grabnice sunt re-
pede decisi. «Cehii sunt Slavi și, prin ur-
mare, cînd regatul Boemiei va forma cu
cele două State de azi Austro-Ungaria-
Boemia, greutatea lor va deplasa centrul
de gravitate al monarhiei așa că osia po-
litică depărtîndu-se de către Germania, se
va apropia în mod firesc de Rusia». Ace-
asta-i foarte comod, dar lucrurile n'ar
merge în o asemenea linie dreaptă; pen-
trucă în Austria nu sunt numai Cehi; pen-
trucă Ungurii nu sunt Slavi; pentru că nu
toți Slavii sunt Ruși; și în fine, pentru că
există și o Germanie. Da, nenorocirea vrea,
e fatal, e scris, forța lucrurilor face că
orice ruptură în echilibrul artificial al mo-
narhiei austro-ungare trebuie să producă o
corespunzătoare ruptură în echilibrul, tot
artificial și el, al Europei. Însă această
ruptură, aceasta a treia sau a patra trans-
formațiune a Austriei nici o mină de om
nu pare a o mai putea împiedica, și dacă
un asemenea om mai trăește astăzi pentru
pacea lumii, omul care el singur poate

întîrzia transformățiunea (*Impăratul N. t.*), —
cît de slabă e siguranța ce nu se înte-
meiază decît pe zilele numărate ale unui om!

Pentru toate aceste cuvinte, fiind dat
că Austria este un Stat ce devine, Europa
are un interes să știe ceea ce devine a-
ceastă Austrie, spre a putea ști ce va de-
veni ea însuș. Nodul problemei europene
nu este nici la Constantinopol, precum s'a
obicinuit a se zice, nici la Berlin, precum
unii ar vrea să facă pe lume a crede, nici
la Petersburg, oricare ar fi destinele încă
misterioase ale Rusiei; *el este la Viena*,
sau mai exact, viitorul apropiat al Europei
este pe cale de a se elabora într'un triunghi
ale cărui unghiuri sunt Viena-Praga-Bu-
dapesta. De aici rezultă consecința le-
gitimă, că, vorbind despre evoluțiunile sau
revoluțiunile interioare ale Austro-Ungariei,
aceasta este mai întiu și întiu o chestiune
internațională, europeană, și dintr'un punct
de vedere, o chestiune franceză.

(Va urma).

„IN UNGARIA“

(Urmare)

Da Est de Ungaria se întinde un vast
platou acoperit de păduri înalte și
apărat de bariera semi-circulară a
Cărpților, care la Sud și Est, în-
chide trecerea complectamente: aceasta
este *Transilvania* (ar fi fost mai bine nu-
mită *Silvania*, țara pădurilor: *Erdeby* în
ungurește, *Ardealul* în românește) a cărei
situație geografică a făcut mult timp pre-
ocuparea Ungariei (*Pars Hungariæ*, se zicea
în evul de mijloc). Cîmpii necurmăte, munți
acoperiți de o strălucitoare mantie de ver-
deață, un labirint de defileuri, dînd na-

ștere unor văi încîntătoare, vechi cetăți
păstrînd încă aspectul evului mediu, lo-
cuitori cu costume pitorești, — acestea sînt
priveliștele demne de a atrage în această
țară încă prea puțin cunoscută, pe turiștii
doritori de frumusețile naturii.

Țară privilegiată, unde se găsesc mine
de aur, de argint, de aramă, nenumărate
surse minerale, locuri de vînătoare.

Transilvania pe o întindere de 55.731
km. p., are mai mult de 2 milioane de
locuitori, aparținînd la naționalitățile ro-
mână, maghiară și saxonă. Românii, care
au fost primii ocupatori și formează încă

cea mai mare parte a populației au fost, de la invazia maghiară, în continuu sacrificați de o minoritate opresivă.

Fără a ne ridica cu mai multe secole în istoria lor, întretăiată de atâtea peripeții dureroase, și pentru a ajunge mai repede la epoca actuală, reamintim că în 1848, Ungurii, liberați de tutela austriacă, înțeleseseră că le era imposibil a menține mult timp pe Români într'o servitudine absolută. Dar rămânea un mijloc de a contrabalansa influența lor viitoare și chiar a-i reduce la nimic: era de a-i îneca în oceanul maghiar.

Era suficient pentru aceasta de a incorpora Transilvania la Ungaria. Românii văzură pericolul. La auzul acestui proiect, o puternică mișcare a opiniei se manifesta printre ei, și luară rezoluțiunea de a se reuni în orașul *Blaj* (*Blasendorf* în nemțește, *Balászfalva* în ungurește) pentru a se înțelege asupra mijloacelor de a putea rezista la maghiarisarea forțată a țării. Necutezind să interzică direct adunarea, agenții guvernului întrebuițară toate mijloacele ș'o împedice. Amenințări, șiretlicuri, violențe, drumuri tăiate, poduri distruse, toate mijloacele fură întrebuițate în zadar: «s'au văzut țărani trecind înot riuri torențiale, pentru a nu lipsi de la întâlnirea sfântă.

În 15 Mai, într'o frumoasă zi de primăvară, 40 până la 50.000 de Români, arborând culorile naționale (albastru, galben, roșu) cu această inscripție: *Virtus româna rediviva*, se găsiră reuniți în cîmpia Blajului, care de atunci primi numele de *Cîmpul Libertății*. În zadar încercară Ungurii de a semăna divisiunea între catolici și ortodoxi: au fost prelații celor două rituri cari au prezidat în deplin acord, această adunare patriotică.

În zadar s'a răspîndit sgomotul că adunarea era organizată de rebeli, cu scopul de a se sustrage de la dominațiunea Hab-

sburgilor: asistenții au avut grija de a ține la stindardele lor, un steag galben și negru, reprezentînd culorile Austriei. De altfel, ei începură prin a jura credință nu lui Ferdinand V, regele Ungariei, ci lui *Ferdinand I, împăratul Austriei, marele prinț al Transilvaniei și augustei sale case*.

Apoi, după prăpuneră unuia dintr'ailor, *Simeon Barnuțiu*, votară în unanimitate un program de revendicațiuni, ale cărui puncte principale erau: abolițiunea servajului și a dijmei; recunoașterea națiunii române ca națiune constituțională a imperiului; reprezentarea Românilor în dietă proporțional cu numărul lor; admitterea lor în funcțiuni; întrebuițarea Românilor în toate afacerile interne, etc. Ei cerură de asemenea ca biserica lor să fie pusă pe acelaș picior cu celelalte confesiuni, și că în actele oficiale, numele Valah să facă loc aceluia de Român. Înainte de toate, protestară în contra proiectului de a uni Transilvania cu Ungaria, fără a consulta națiunea română. Delegațiuni, presidate de un episcop ortodox și de un prelat catolic, fură însărcinate a înmîna această cerere dietei reunite la Cluj, guvernului unguresc și Împăratului.

Deputațiunea fu foarte rău primită la Pesta: i s'a răspuns că nu e în toată întinderea regatului *decît o singură națiune, națiunea ungurească*. Acei ce nu vor recunoaște această nouă stare de lucruri vor fi socotiți rebeli.

Guvernul se mira chiar, *că se găsește oameni așa de nesimțitori încît nu primesc cu orgoliu și recunoștință onoarea de a fi socotiți printre Maghiari*.

Delegații n'au putut ajunge pînă la Împărat: în timp ce ei se duceau la Innsbruck unde Suveranul era refugiat, dieta Transilvaniei se grăbi de a vota uniunea cu Ungaria, în marele entusiasm al Maghiarilor și al Secuilor. Sub presiunea teroarei, Saxonii cari se găseau reuniți în număr

de 22, nu cutezară a ridica glasul pentru a protesta.

Această noutate fu primită cu o mare iritație de majoritatea țării: în mai multe sate au fost ciocniri între populațiune și agenții ungurești; astfel, când izbucni revoluțiunea la Pesta, inaugurată prin omorirea comisarului imperial Lamberg, Românii se ridicară, la glasul șefilor lor, pentru a face cauză comună cu Austriacii și Croații. Resbelul a luat, dela început, un caracter implacabil. Astăzi, încă, Ungurii și Românii se acuză, că s'au dat, în timpul acestei lupte, la acte de o sălbătăcie atroce. Maghiarii, stăpîni ai Transilvaniei, grație victoriilor generalului Bem, întornară dîmnia teroarei în țară.

«Tribunale marțiale, spune d. Xenopol, fură instituite pretutindeni: *In mai puțin de două luni, patru mii de Români (cifra oficial constatată) căzură victimele acestei furii.*»

E nostim de a vedea indignarea cu care Maghiarii spun și astăzi că, pentru a se sustrage dela un astfel de regim, oprimății nu au avut teamă de a deschide armatelor rusești trecerea Carpaților!

Austria, stăpîină pe insurecția ungurească se grăbi a acorda Românilor o parte din revendicațiunile dela Blaj; acești nenorociți tratați de atîtea secole ca parias în propria lor țară, obținură drepturile celorlalți cetățeni; în acelaș timp, ei fură sustrași dela dominațiunea maghiară. Pe lingă aceasta, împăratul voi să facă mai mult pentru a răsplăti credința lor, și ciți-va ani mai tîrziu (în 1863), proclamă, după promisiunea sa, autonomia Transilvaniei. Vechiul mare ducat fu restabilit, dar nu în profitul exclusiv al minorității opresive? o lege recunoscă oficial întrebunțarea celor trei limbi ca și egalitatea naționalităților țării, și dieta, numită pe o bază electorală mai echitabilă,

ayu pentru prima oră o majoritate română în sinul său.

Transilvănenii se văzură în culmea aspirațiilor lor, dar fericirea lor fu de scurtă durată: Ungurii juraseră de a lua o revanșe și dela 1865, revenind deasupra, impuseră coroanei reunirea unei noi diete, numită această dată, conform legii feudale dela 1791 și în care Românii se găsiră reprezentați într'un mod derisoriu prin 13 nobili *maghiarisați*, și și aceștia pierduți în mijlocul unei adunări de 440 membri.

Dieta, reunită în Octombrie 1865 la Cluj, votă dîn nou anexiunea Transilvaniei cu Ungaria. Această anexiune, întîrziată prin evenimentele cari răsturnară Austria la această epocă, fu consumată la 1868 prin faptul Dualismului care dadu Maghiarilor, toate țările dela Est de Laita. Văzînd pericolul care-i amenința, Românii se reuniră la 15 Maiu 1868, în cîmpia Blajului, cum făcuse cu 20 ani mai înainte, la aceeaș dată, pentru a formula programul lor. Nu tîră mai mult ascultați ca la 1848: dieta din Budapesta le răspunse votînd cu repeziciune, în mijlocul nopții, incorporația Transilvaniei. De atunci, ei n'au încetat de a protesta cu energie contra naționalității care le impune dreptul celui mai forte, și contra procedurilor întrebunțate pentru a anihila influența lor. Într'adevăr, Impăratul întrevăzînd că Ungurii vor abuza de puterea lor, a făcut ca constituția din 1868 să coprindă o lege proclamînd *egalitatea drepturilor diferitelor popoare ale țării*. Dar cum a fost observată această egalitate? Românii răspund, amintînd cuvintele lui Montesquieu: «Nu este mai crudă tiranie, decît aceea care se exercită la umbra legilor și cu culorile justiției.»

(Va urma)

„AGITATORII DE PROFESIE”

„Acestea sunt cuvintele cu cari ne-a grătat fostul ministru de externe Austro-Ungar, contele Goluchowsky, pe noi toți cei din Liga Culturală

Nu știu a fost rău informat contele Goluchowsky cînd ne-a aruncat această insultă, or n'a fost de bună credință și a repetat numai de complezență pentru Maghiari, cuvintele rostite de baronul de Bánffy la adresa comitetului național român din Transilvania?

Sunt cîți-va ani de cînd, tot într'o asemenea ocazie, un alt fost ministru de externe, contele Kalnoky, a afirmat cite-va neexactități relativ la Liga Culturală; inexactități pe cari comitetul central executiv de atunci al Ligei, le-a respins printr'un memoriu tipărit și răspîndit în țară și străinătate. Se poate de asemeni răspunde și contelui Goluchowsky.

Ar trebui chiar să se arate străinătății că atîți comercianți și industriași, atîți profesori, ingineri, medici, funcționari de toate

gradele și chiar miniștrii, cari sunt înscrși în Liga nu sunt niște agitatori de profesie. Cei mai mulți, oameni culți și independenți, fac sacrificii bănești pentru ajutorarea Românilor asupriți de domnia brutală a Ungurilor. Sentimentul lor este sentimentul real al țarei; și dacă oficialitatea noastră este nevoită a face acte de curtenie și politeță către guvernul maghiar, aceasta este alt-ceva și nu exprimă sentimentul real al țarei.

Ar trebui să se știe în Austria, că pe cât timp Românii din Ungaria vor fi lăsați pradă șovinismului maghiar, pentru care nu-i justiție nici umanitate, pe atîta timp sentimentul public din România va fi în contra unei alianțe cu Ungaria, alianță care pentru noi ar fi tot așa de dezastruoasă dacă am fi cu învingătorii ca și cînd am fi cu învinșii. Eu îmi fac chiar ilusia a crede că nici un guvern român nu va îndrăzni să angajeze țara în contra sentimentului public, care repudiază or ce alianță cu Maghiarii asupritori.

N. Cosăcescu.

ISTORIE, ETNOGRAFIE, CHESTII SOCIALE

TEORIA RASELOR

(Urmare).

Al treilea fenomen al evoluției sociale este sistemul *colonizațiunii*. Acest sistem, care astăzi ocupă o mare parte a activității multor națiuni, tinde a se rezolva în o adevărată expansiune forțată ori militară, de și rațiunea sa de a fi este de un caracter cu totul di-

ferit, referindu-se la vitalitatea economică a unei țari. Dacă n'ar fi așa, coloniile ar trebui să fie curând părăsite de mama patrie ori ar ar căuta ast-fel să formeze puțin cite puțin o viață națională independentă, pe cînd noi vedem că ea nu renunță la drepturile sale de supremație, nici chiar atunci cînd independența coloniei n'ar fi întru nimic periculoasă existenței acesteia. Și cauza acestui fapt vine din gena

acestei instituțiuni, care dovedește că nici o colonie n'ar fi fost vre odată posibilă, dacă nu s'ar fi format încetul cu încetul prin ajutorul direct sau indirect, imediat sau succesiv al Statului, de la care și-a luat originea.

Inițiativa Statului în expansiunea colonială, e de altmintrelea probată și de faptul că coloniile totdeauna au reoglindit un caracter social identic cu al mamei patrie. Ast-fel cele mai vechi colonii ale Fenicienilor, erau exclusiv comerciale; cele Grecești aveau chiar și tipul corespunzător diferențelor originare a popoarelor care le fundau; mai mult ele considerau ca parte integrantă din Elada pământul ocupat de ele și transportau acolo cultul zeilor patriei. Roma apoi, în conformitate cu caracterul constituțiunii sale, făcea din colonii tot atâtea cîmpuri militare înaintate în scop de a asigura cuceririle sale; mai tirziu Arabii au dat expansiunii lor, acel caracter mixt de războiu sfînt ori de cucerire, după preceptul Profetului lor, care predica că Paradisul este «sub vulva spadelor»; comunele Italiei, căutau apoi, pe țărmii depărtați ai Orientului, debușeuri pentru comerțul lor, supunînd concurența rivalilor lor cu flote puternice și bine înzestrate; o practică aceasta care n'a încetat nici o dată de a fi urmată pe scară mai întinsă de Spanioli, Portugezi, Englezi ori Franzezi. Intr'un cuvînt, acolo unde vedem aplicat sistemul colonisării, vedem totdeauna ori militarismul căutînd să triumfeze, folosindu-se de ea ca de o formă mascată ori atenuată de cucerire. Trebuie să recunoaștem însă, că ea în definitiv nu poate ajunge la acest rezultat dorit, pentru că colonisațiunea nebasîndu-se pe expansiunea teritorială, trebuie să prepare neapărat formațiunea de noi organisme sociale independente, fie cu elemente străine, fie cu elemente autoctone apte de a se emancipa de acea barbarie, care a făcut posibilă sclavia lor primitivă.

Dacă ultimele două forme acum examinate ale expansiunii sociale, au trăsura caracteristică comună de a deriva ambele din organizațiuni sociale, în cari predomină nu inițiativa individului, ci aceea a grupului întreg, *emigrațiunea* din potrivă este un fenomen, care ne presintă viața individuală liberă de a se emancipa de organizația careia îi aparține ori de a cere aiurea în locuri pe cari natura le indică ca cele mai ușoare conservațiunii și dezvoltării sale, o nouă societate omenească în care să se poată organiza mai ușor în acest scop.

«E așa de natural, scrie Burke, ca oamenii să afleze spre ținuturi bogate și proprii pentru industrie, cînd din vre-o cauză oare-care populațiunea este rară, cum este natural ca aerul comprimat să se precipite în straturi de aer rarit».

Mulți consideră emigrațiunea păgubitoare Statului, care nu mai are ținuturi deșarte de populat ori pornesc din următoarele două considerațiuni: a) *elementul străin tinde să se impue celui național* (1); b) noii veniți fiind dispuși la oboseli ori greutatea mai mari, obligă pe concurenții lor să renunțe la o parte din acele avantajii, de cari se bucură.

Aceste considerațiuni sunt absolut neîntemeiate.

Cînd o națiune dă probe că știe, în ceea ce privește condițiunile politice ale existenței sale, să se emancipeze cu desăvîrșire de ori-ce influență din partea Statelor străine, ea posedă prin acest singur fapt, cea mai mare garanție împotriva înrîuririi pe care ar putea-o exercita *indivizii singuratici* ce vin din țări depărtate spre a-i cere ospitalitate și muncă.

Noi știm, că dacă imigratul posedă caractere etnice ce îl disting de indivizii cu care intră, în noul mediu, în contact, a-

(1) Dovadă emigrațiunea ovrееască de la noi (N. trad.)

ceste diferențe, *dacă nu sunt cu desăvîrsire inconciliabile*, constituie de regulă, în sus condițiunea unei apropieri, a unei compensațiuni reciproce din care trebuie să resulte mari avantagii pentru generațiunile viitoare. Acum, dacă la această condițiune favorabilă vom adăoga faptul unei ameliorări în condițiunile economice, și cite odată în cele sociale, pe care mediul nou îl oferă emigratului, precum și dificultățile în cari se găsește aceasta de a mai ține la un sentiment ce l'ar mai putea lega de patria sa mamă, vom înțelege că el trebuie să se adapteze la noile condițiuni fizice, morale și sociale ale națiunei la care a venit.

Nu numai la națiuni în deajuns populate emigrații și pierd repede naționalitatea lor originară, dar chiar în ținuturi desarte c-

migratul se obișnuiește repede a uita patria sa mamă, spre a se dedica cu desăvîrsire unei noi organizațiuni sociale. Confederațiunea Statelor Unite a izbutit, grație constituțiunii sale liberale, ca toți cîți se apropie de malurile ei, ori care ar fi patria lor, să simță numai decît în vinele lor un curent de o nouă viață socială, deosebită; puțini ani de această viață ajung spre a face pe emigrat să-și uite patria din care a venit și a-l face mîndru de patria sa adoptivă.

Dar o asimilare de caractere naționale pare absolut imposibilă acolo unde diferențele fiziologice sunt esențiale și ele explică repugnanța neînvinsă a unui popor de a-și asimila individualități etnice în car diferențele fiziologice sunt prea mult accentuate.

CRONICA GENERALA

MISCAREA NAȚIONALĂ PESTE MUNȚI

Față cu noile încercări de maghiarizare, Românii de peste munți se pregătesc a opune toate forțele lor unite.

«Tribună» din Sibiu publică următorul frumos articol în acest sens:

IN FAȚA NOULUI ATENTAT

Se întrebă azi tot Românul — o vedem din scrisorile ce ne sosesc — că ce e de făcut în actuala situație, cînd guvernul maghiar pregătește un nou atentat asupra comorii noastre naționale, prin maghiarizarea tuturor numelor de orașe și sate, văi și dealuri, munți și cîmpii?...

Interesul acesta viu îl considerăm ca un semn bun pentru poporul nostru, pentru că dovedește *trezvia și vigilența*, cu care urmărește el totul ce se pregătește, totul ce se întimplă în jur și din aceasta luăm noi nutremînt nădejzii, că la *timpul dat*, cînd va trebui să sărim cu toții întru

apărarea drepturilor noastre firești, *nu în pusezi va răsună glasul chemător al națiunei mame!*

Dar timpul a sosit, e aci!

Proiectul cel nou «despre numele comunelor» este un atac din cele mai cutezătoare, este un atentat din cele mai provocatoare, din cîte au săvîrșit guvernele maghiare șoviniste asupra naționalităților.

S'au făcut legi întru maghiarizarea justiției, a administrației și a tuturor instituțiunilor de Stat; toate acestea sub pretext de a validata *limba oficială maghiară*.

Nu mai suntem ascultați în limba noastră la judecătoria; ni se enunță sentințe asupra avutului și onorului nostru, asupra libertății și vieții noastre, *într'o limbă ce nu o pricepem*.

Poporul nostru e torturat formal de niște funcționari, pe cari el îi susține, și cari *nu-i pricepe limba*. S'a creat o situație cu totul perversă, de pare că poporul e pentru funcționari, ce-i susține, iar nu funcționarii, susținuți de el, pentru popor.

Și toate acestea nu li-au fost destul.

Ne-au maghiarisat școlaele, impunînd limba

maghiară pretutindenea, și aproape ne-au maghiarisat și legea.

Gimnasiul *românesc* din Beiuș, înființat de un episcop român și susținut din fondurile bisericești românești, este jumătate *maghiarisat*.

Cel din Năsăud, susținut din fonduri rescumperate cu sângele bravilor grănițeri, care și-au jertfit viața pentru *trôn și patrie*, asemenea este inficiat de bacilul maghiarisării; iar celelalte gimnasii ale noastre toate sunt *amenintate* de aceeași soartă fatală, dacă nu ne vom reculege la timp, ca să punem un zăgaz torentului nebun, ce duce țara spre ruină.

Ni-au maghiarisat chiar și tainele legii noastre sfinte și suntem amenințați, ca *limba maghiară* se pătrundă pînă acolo, unde și în cele mai barbare timpuri scut și adăpost am găsit și unde limba noastră maternă în veci a răsunat cu glas de rugăciune — adică pînă la altarul închinat Dumnezeului-părinților noștri.

E pornit deja și acest nenorocit povoiu!

În furia ce l'a cuprins, guvernul îngimfat și arogant, a mers însă acum pînă la cîtezanta, ca să ne iea *numele românesc* ale comunelor, unde ne-am născut, al munților și văilor, care ne-au adăpostit neamul în decurs de veacuri, încă de pe timpul, cînd urmă de fiu de al lui Arpad nu a călcat pe acest străbun pămînt.

Vor să ne șteargă toate urmele istorice, ce au imprimat părinții și străbunii noștri plaiurilor ce au străbătut, ogoarelor ce au arat și văilor ce au umplut de doinele lor jalnice.

Vor să extirpăze, cu un *vandalism modern*, toate numele de cari se leagă atîtea fapte de glorie ori de jale, de lupte ori de suferințe oțelitoare ale neamului nostru.

După-ce ne au luat întreg prezentul, și nu ne mai lasă nici un prospect pentru viitor, vor să ne steargă și trecutul întreg, că doară-doară ne vom hotărî cumva, într'un moment de neagră desperare, a ne arunca în brațele molohului ideii de stat maghiar, care cu gura deschisă așteaptă să ne înghiță.

Dar viu este Domnul! Și vie este *conștiința națională* a poporului românesc.

Nu vom lăsa nimic din ce e al nostru, nimic nu vom da de bunăvoie, și *protest solemn* vom ridica înaintea lumii contra atentatelor, ce se plănuiesc asupra avutului nostru național.

Și dacă cu forța ni-se va lua, vom umplea lumea toată de glasul plîngerilor noastre, ca toți să audă și să știe că *suntem hotărîți*, pe viață, pe moarte, a ne apăra caracterul nostru național și limba noastră dulce, pentru care dela strămoșii noștri am erezit drept moștenire de a lupta mai mult decît pentru viață.

Sus deci, Români, din patru unghiuri! La luptă demnă și impunătoare! În fapte să se dovedească *unitatea vederilor*, de care e călăuzit poporul românesc.

Să ne întrunim în toate centrele românești, să sbiciuim toate tendințele de maghiarisare, cari provoacă vrazbă între popoarele țării și o slăbesc

prin lupte intestine, și să ridicăm puternic cuvînt de protest în contra atentatelor nesocotite ale guvernului șovinist.

Demn și categoric, hotărît și impunător să fie cuvîntul nostru în fața lumii, ca să se știe că *una* suntem, *una* simțim și *una* voim, cînd ni se atinge caracterul național la care ținem mai mult decît la viață.

Mai bine morți decît maghiarisati, — asta să fie declarațiunea noastră în fața noului atentat!

ÎN CONTRA MAGHIARIZĂREI

Românii din Transilvania și Ungaria se prepară a răspunde cu demnitate și energie la tentativa guvernului maghiar de a maghiarisa nomenclatura toponimică a Ungariei și Transilvaniei.

D. dr. Rațiu a luat dispozițiuni, ca în toate centrele locuite de Români să se convoace mari întruniri publice de protestare.

Cea d'întîiu va fi convocată în Sibiu la care vor participa mari mase de țărani români din împrejurimi.

După informațiunile ce le avem în acest moment, manifestațiunile aceste multiple și concentrice ale Românilor au să aibă un splendid succes.

Îi dorim din suflet.

HEGEMONIA GERMANO-MAGHIARĂ

Cînd cu vizita Impăratului Wilhelm II la Budapesta și mai ales după ditirambicul său discurs filo-maghiar, ziceam că e foarte probabil că marele monarh nemțesc ține să-și manifeste nemulțumirea sa cu politica federalistă din Austria și încrederea ce o are în fii lui *Arpad*.

De atunci încoace multe fapte și voci din presă au confirmat părerea aceasta. Zilele acestea apărău în *Norddeutsche Allgemeine Zeitung*, din Berlin, organul oficios al cercurilor de guvernămînt din Germania, un foarte remarcant prim-articol scris de «un personaj înalt», sub titlul foarte sugestiv: «*Hegemonia maghiară și germană*».

Autorul se ocupă de importanța Maghiarismului și după ce arată recunoștința profundă pe care o poartă fiului lui Arpad împăratului Wilhelm II pentru bunele sale sentimente, arată că opinia publică maghiară este unanimă în a considera hegemonia germană în Austria ca unica temelie pe care poate dăinui Dualismul austro-maghiar.

Articolul insistă apoi asupra constatării, că emanciparea elementelor slave din Austria ar fi o primejdie comună atât pentru Germanism cât și pentru Maghiarism.

Scriitorul conchide apoi zicind, că garanția de tărie a monarhiei austriace este una singură: *că Austria să devină iarăși un Stat german!*

INFORMAȚIUNI

AVIS

Amintim cetitorilor noștri că azi, Duminică, 30 Noembrie, la ora 2 d. a. membrii Ligei, Secțiunea București, sunt convocați la adunarea generală a Secțiunii, ce se va ține în locul Ligii, Strada Nouă 3.

In momentul când puicm revista subțipar ne sosește Tribuna, în care este publicată deja Convocare pentru prima adunare publică de protestare ce se va ținea la Sibiu Marti 2 Decembrie v.

Convocarea este iscălită de d. Dr. Ioan Rațiu, Ioan Droc, protopresbiter, Ioan de Preda și Dr. Niculae Calefăriu.

Sunt convocați la această adunare alegătorii Români din cercurile electorale ale Sibiului, Cristianului, ale Sebeșului-Săsesc, Cismădiei și ale Nocrului, toate în comitatul Sibiului.

Cu privire la scenele brutale de Duminică trecută înregistrăm și noi cu plăcere faptul, de care nu ne îndoiam de altcun, că comitetul național studentesc a fost cu desăvîrsire străin de neorîndu-elile și brutalitățile comise după terminarea întrunirii dela Dacia.

Rectorul Universității dela Pesta e foarte milnit pentru că studenții români de acolo au avut mai deună-zi o convenire socială cu studenții slovaci și sirbi, și pentru că zilele din urmă ei și-au demonstrat antipatia și revolta lor sufletească în potruva secăturii de *Alexis*, pe care guvernul maghiar l'a numit suplinitor la catedra de limba și literatură română dela acea Universitate.

«Magnificența Sa» d. Rector unguresc. *Herczeg Mihály* are oare-care slăbiciune de a se prezenta mereu prin coloanele ziarelor ungurești și de a face pe grozavul în chestia împăcăciunii naționalităților. Acum în urmă, el publică în *Budapesti Hirlop* un fel de apel, în care vorbește de trebuința de a se da ascultare plîngerilor studenților Români și de a le detrage bursele și a-i elimina dela Universitățile maghiare!

E cam anapoda «ordinea» de idei a Magnificenței Sale, dar e neaoșe ungurească și se explică.

Măria sa mai dorește apoi înșghebară unii «congres de pace al studenților universitari» de toate naționalitățile din Ungaria cu menirea de a rezolvi chestiunile de naționalitate, confesie și și onoare»

Serios Rector! N'avem ce zice! Dacă ar mai trăi *Cervantes* l'ar imortaliza!

Românii din orașul *Beiuș*, comitatul Bihorului, vor să înființeze acolo o secțiune sau despărțămînt a «Asociațiunii generale pentru literatura și cultura poporului român» — un lucru perfectamente în acord cu statutele acestei Asociațiuni.

Spre acest sfîrșit, ei convocaseră pe ziua de 2 Decembrie n. o conferință constituantă la *Beiuș*.

Însă d. «*fislogăbirău*» (subprefectul) intervine și oprește orice întrunire în acest scop cultural, sub motiv că etc.

Aflăm însă, că Românii bihoreni n'au să se lase a fi dirijați în activitatea lor de către ori ce pușcă în lună unguresc.